

Datum:
2024-08-06
Diarienummer:
MN-2024-5689

Yttrande

Kommunstyrelsen

Remiss från Socialdepartementet om En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas (SOU 2024:23)

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden ser det som positivt att arbetet för en trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas stärks och regleras. Miljönämnden befarar dock att kraven gällande anmälningsskyldighet och egenkontroll gällande försäljning av lustgas kommer ha en begränsad effekt, inte minst med tanke på de begränsade resurser som Folkhälsomyndigheten tilldelas. Om tillsynen av den föreslagna lagen om lustgas ska få avsedd effekt kommer ett omfattande arbete med uppsökande tillsyn krävas, vilket utifrån miljönämndens erfarenhet både är tidskrävande och svårt att finansiera med avgifter.

Yttrande

Miljönämnden ser positivt på förslagen som helhet, särskilt de nya bestämmelserna om lustgas. Miljönämnden har både via omvärldsbevakning av media samt samverkan med polisen uppmärksammat den problematik som en oreglerad handel med lustgas ger upphov till. Lustgasen ger idag upphov till missbruk även hos barn och unga eftersom den är lätt att få tag på. Det är därför positivt med en striktare reglering som syftar till att förhindra att lustgas används i berusningssyfte.

Miljönämnden befarar dock att föreslagna åtgärder inte får en tillräcklig effekt när det gäller att förhindra och förebygga problematiken med berusning av lustgas. Det är miljönämndens uppfattning att kraven gällande anmälningsskyldighet och egenkontroll vid försäljning av lustgas kommer ha en begränsad effekt på den marknad som berörs, eftersom den till största del kommer vara helt olaglig. Denna typ av krav är anpassade för branscher som till största del drivs av seriösa aktörer men där det finns inslag av fusk eller oegentligheter som behöver hanteras med tillsyn, likt alkohol och tobaksområdet. Konsekvensen av att bryta mot bestämmelserna riskerar att bli otillräckliga eftersom åtalansmälningar av denna typ riskerar att nedprioriteras av polisen, vilket miljönämnden har erfarenheter ifrån inom livsmedels- och miljöområdet.

Vidare anser miljönämnden att den föreslagna finansieringen till Folkhälsomyndigheten för att arbeta med frågan nationellt är otillräcklig. Det kommer krävas intensiva tillsynsåtgärder mot aktörer spridda över hela landet för att få effekt, annars riskerar lagförslaget att bli verkningslöst. Miljönämndens uppfattning är att aktörer som verkar i denna bransch har en handelskedja och är organiserade på ett sätt som blir tidskrävande för ansvarig tillsynsmyndighet. För att det ska bli resultat krävs kontroll av handelskedjan både vid införsel och av återförsäljare. Miljönämnden vill även understryka att samverkan med kommunerna samt andra statliga myndigheter som Polisen och Skatteverket är en förutsättning för att lyckas.

Miljönämnden anser även att Polisen bör få en tydligare roll inom tillsynen av den nya lagen på ett liknande sätt som redan finns gällande tobak och alkohol. Polisen är sannolikt den myndighet som i störst utsträckning vistas i de miljöer där berusning med lustgas sker. Eftersom lagförslaget kommer innebära att i princip all handel med lustgas blir olaglig skulle det vara enkelt för polisen att göra en bedömning att produkterna och försäljningen är olaglig. Detta hade kunnat leda till effektivare åtgärder med ett direktförverkande vilket även begränsar brottsvinsten. Informationen kan sedan skickas till Folkhälsomyndigheten som kan starta ett tillsynsärende med framåtriktade sanktioner mot de oseriösa aktörerna i branschen. Det är därför miljönämndens uppfattning att ett delat tillsynsansvar mellan Polisen och Folkhälsomyndigheten har potential att bli mer framgångsrikt.

Vidare innebär användandet av lustgas stora kostnader för kommuner och fastighetsägare att hantera en omfattande nedskräpning med tomma behållare. Miljönämnden ser i detta sammanhang även en vikt av att producentansvaret behöver utredas så att kommunen och fastighetsägare inte ska behöva bära de kostnader som uppstår med det avfall som produceras med lustgasbehållare

Ordförande

.....
Sofia Hedén
.....

Nämndsekreterare

.....
Douglas Truedsson
.....